

Етапи життєвого шляху До 95-річчя від дня народження Л. Т. Малої

13 січня 2014 р. виповнилося 95 років від дня народження Любові Трохимівни Малої, Герої України, Герої Соціалістичної Праці, почесного громадянина міста Харкова, академіка АМН і НАН України, АМН СРСР та РАМН, члена багатьох міжнародних наукових товариств, доктора медичних наук, професора, директора заснованого нею та названого на її честь Інституту терапії НАМН України, завідувачки кафедри госпітальної терапії Харківського медичного університету.

Народилася Любов Трохимівна Мала у с. Копані Оріхівського району Запорізької області. Батько Трохим Євдокимович і мати Катерина Григорівна були селянами. У 1933–1938 рр. Л. Т. Мала навчалася на лікувальному факультеті Харківського медичного інституту. Свій трудовий шлях у медицині Любов Трохимівна розпочала лікарем амбулаторії та лікарні с. Петровеньки Іванківського району Ворошиловоградської області. У 1941–1943 рр. обіймала посаду заступника начальника сортувального евакогоспіталю і заступника начальника еваковідділу фронтового евакопункту у складі Південного, Північнокавказького і Закавказького фронтів.

З вересня 1946 р. Любов Трохимівна працювала в Харківському медичному інституті: у 1946–1949 рр. — клінічний ординатор, у 1949–

1952 рр. — асистент, у 1952–1954 рр. — докторант, у 1954–1955 рр. — доцент кафедри внутрішніх хвороб. У 1950 р. захистила кандидатську дисертацію на тему «Туберкулинодіагностика в клініці внутрішніх хвороб», у 1954 р. — докторську дисертацію на тему «Об изменениях сердечно-сосудистой системы при туберкулезе». З 1955 р. — професор і до кінця життя — завідувач кафедри факультетсько-госпітальної терапії педіатричного та санітарно-гігієнічного факультетів Харківського державного медичного інституту (з лютого 1955 р. до вересня 1961 р. — кафедра факультетсько-госпітальної терапії, з вересня 1961 р. — кафедра госпітальної терапії і клінічної фармакології лікувального факультету). Протягом понад 45 років кафедра госпітальної терапії Харківського державного медичного університету, очолювана Л. Т. Малою, була кращою серед кафедр такого профілю в Україні.

У 1967 р. Любов Трохимівну обрано членом-кореспондентом, а в 1974 р. — дійсним членом Академії медичних наук СРСР, у 1992 р. — академіком Національної академії наук України, у 1993 р. — академіком Академії медичних наук України. З 1964 р. вона була членом президії наукових товариств терапевтів і кардіологів України та Росії, з 1977 р. — головою Харківського облас-

ного товариства терапевтів. Л. Т. Мала була засновником і головним редактором «Українського терапевтичного журналу», членом редакційних колегій та редакційних рад 12 наукових медичних літописів, які видавались в Україні і Росії.

У 1981 р. з ініціативи Любові Трохимівни Малої в Харкові було відкрито філію Київського науково-дослідного інституту кардіології імені акад. М. Д. Стражеска, яку в 1986 р. було перетворено на єдиний в Україні науково-дослідний інститут терапії МОЗ України. У 1993 р. Інститут терапії було передано до складу створеної АМН України. Створення Інституту сприяло поліпшенню якості діагностики і лікування населення України від основних терапевтичних захворювань. Інститут, творцем і незмінним керівником якого була Л. Т. Мала, за короткий час перетворився на передову навчальну, наукову та медичну установу, обладнану сучасною діагностичною і лікувальною апаратурою. З 2004 р. Інституту присвоєно ім'я Любові Трохимівни Малої. Під її керівництвом в Інституті було розпочато активні дослідження з проблем гастроентерології, пульмонології, нефрології та клінічної фармакології. Л. Т. Мала створила авторитетну кардіологічну школу, яка зробила вагомий внесок у галузі інтегральної профілактики, розробки патогенетично зумовлених механізмів розвитку початкових стадій доатеросклеротичних уражень кровоносних судин, нейрогуморальних механізмів формування ішемічної хвороби серця, інфаркту міокарда, кардіоміопатій, резистентних артеріальних гіпертоній, недостатності кровообігу. В Інституті вперше в Україні створено кардіологічні відділення для хворих на гострий інфаркт міокарда, впроваджено в практику систему поетапного лікування хворих на інфаркт міокарда, яка включає стаціонарний, санаторно-курортний та амбулаторно-поліклінічний етапи. Під керівництвом Любові Трохимівни проводилося вивчення гемодинамічних показників за допомогою радіоактивних ізотопів, ультразвукове сканування серця, застосовувалися сучасні радіоімунологічні методики визначення активних нейрогуморальних регуляторних систем. У 1983 р. їй разом з іншими науковцями за цикл робіт з проблем інфаркту міокарда (особливості виникнення і перебігу при різних захворюваннях внутрішніх органів, нейрогуморальні механізми регуляції), виконаних у 1978–1981 рр., було присуджено премію імені М. Д. Стражеска АМН СРСР. У 1998 р. за монографію «Сердечные гликозиды» (1996) її

знову було нагороджено премією імені М. Д. Стражеска АМН СРСР.

Любов Трохимівна Мала виховала велику кількість педагогів, які працюють у вищих медичних навчальних закладах України, країнах близького і далекого зарубіжжя. Вона підготувала 36 докторів та 188 кандидатів наук. Протягом понад 30 років (1972–2003) була незмінною головою спеціалізованої вченої ради з присудження наукових ступенів (з терапії, кардіології та педіатрії) при Харківському державному медичному університеті.

Перу Любові Трохимівни належать понад 700 наукових праць, зокрема 24 монографії, серед яких загальновідомі «Рак легкого» (1965), «Ишемическая болезнь сердца у молодых» (1978), «Инфаркт миокарда» (1981), «Хроническая недостаточность кровообращения» (1994), «Сердечные гликозиды» (1996), «Эндотелиальная дисфункция при патологии сердечно-сосудистой системы» (2000), «Терапия» (2001), «Хроническая сердечная недостаточность» (2002). Наукові розробки Л. Т. Малої захищені 25 охоронними документами, у тому числі 5 авторськими свідоцтвами, 15 патентами України та 5 патентами Росії.

У 1979 р. Любові Трохимівні Малій присвоєно звання Героя Соціалістичної Праці, а в 1999 р. — Героя України. Вона нагороджена орденами Держави, Леніна, Трудового Червоного Прапора, Вітчизняної війни II ступеня, Богдана Хмельницького III ступеня, Ярослава Мудрого V ступеня, 14 медалями.

Заслуги Л. Т. Малої відзначені також міжнародною громадськістю. Вона була дійсним членом Міжнародної асоціації інтерністів (1977), Міжнародного товариства кардіоваскулярної фармакотерапії (1993), Міжнародного товариства гіпертензіологів (1996), заступником генерального директора Міжнародного біографічного центру по Європі (Кембридж, Велика Британія), членом Міжнародного клубу керівників Американського біографічного інституту. Останній відзначив її почесним дипломом у галузі культури (1997). Їй присвоєно почесне звання «Людина року» (1996). У 1998 р. її біографію було надруковано у збірнику Міжнародного біографічного центру в Кембриджі — «2000 видатних учених XX століття».

Відзначаючи 95-річчя від дня народження Л. Т. Малої, колектив Інституту терапії висловлює шану і повагу видатній людині та науковцю і пишається своїм наставником та Вчителем.